

Visarend (*Pandion haliaetus*) A094

1. Status:

Vogelrichtlijn Bijlage I (inwerkingtreding 1981). Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De visarend is een grote roofvogel, die voor zijn voedselvoorziening geheel is aangewezen op vis. Hij vangt zijn prooi met een spectaculaire duikbeweging, die wordt voorafgegaan door een fase waarin de vogel op een tiental meter boven het wateroppervlak staat te 'bidden'. De Europese broedpopulatie van de visarend ontwikkelt zich in de laatste decennia voorspoedig. De meeste vogels broeden in Noord- en Oost-Europa, maar ook elders in Europa broeden kleine aantallen. De visarenden overwinteren vooral in tropisch Afrika en verder ook rond de Middellandse Zee. In Nederland is het vooral een doortrekker. De visarend is overigens over de gehele wereld aan te treffen.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de visarendpopulatie in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' gunstig. De Europese populatie omvang bedraagt 8.000 – 10.000 paren. In de landen van de Europese Unie broeden circa 6.000 paar, grotendeels in Zweden en Finland. Een deel van deze populatie pleistert op doortrek een tijdje in Nederland. Daarmee speelt Nederland een rol voor een deel van de Europese populatie. Grof geschat verblijft ongeveer 1% daarvan in Nederland.

3. Bijdrage van gebieden

Huidige verspreiding en voorkomen binnen Nederland: De visarend is in Nederland bij uitstek een zoetwatervogel die nauwelijks zoute wateren opzoekt. De trek van de visarend verloopt vermoedelijk over een breed front over heel Nederland, met een zwaartepunt op Midden- en Oost-Nederland. Belangrijke pleistergebieden zijn daarbij de Randmeren, de Oostvaardersplassen, Hollandse laagveenplassen, Biesbosch – Haringvliet en de grote rivieren. Hoewel in elke maand wel visarenden worden opgemerkt, zijn verreweg de meeste vogels aanwezig in april-mei en augustus-oktober.

Verspreidingskaart visarend

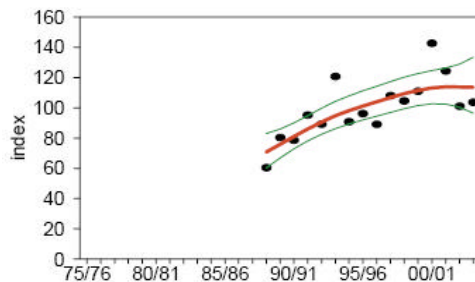
Huidig voorkomen en Natura 2000: De doortrek over een breed front leidt er toe dat een belangrijk deel van de visarenden buiten de Natura 2000 gebieden langs trekt; maar 58% werd binnen een Vogelrichtlijngebied waargenomen.

Gebied	Functie: foerage en/of slapen	Gemiddeld seizoensmaximum 99/00-03/04
(112) Biesbosch	f	6
(075) Ketelmeer & Vossemeer	f	3
(109) Haringvliet	f	3
(035) Wieden	f	2
(114) Krammer-Volkerak	f	2

Aantallen visarenden in Natura 2000 gebieden²¹

4. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: De aantallen van de visarend lijken in ons land al decennia geleidelijk toe te nemen. Dit is in lijn met de trend in de broedgebieden in Scandinavië. De huidige verspreiding is wat ruimer dan in de periode 1978-83, met name in Zuidwest-Nederland.

Aantalsontwikkeling visarend

Recente ontwikkelingen: Sinds 1988 zijn er telgegevens. De visarend in Nederland laat sinds dat jaar (1988-2003) een matige toename zien. Over de periode 1995-2003 is de populatie stabiel.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig
Het verspreidingsgebied van de visarend is groter geworden.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig
De aantallen van de visarend nemen toe.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig
Verbetering van de waterkwaliteit heeft gezorgd voor goede omstandigheden voor de in ons land pleisterende visarenden.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig
De verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater in de laatste decennia in geheel Nederland biedt de visarend goede perspectieven.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Behoud huidige situatie volstaat bij deze soort.

Oordeel: gunstig.

²¹ Ten opzichte van het jaar 2000 is er nu een beter beeld van de gebieden die een relevante bijdrage leveren voor de visarend. Dit heeft er toe geleid dat bij deze soort deels voor andere gebieden een doel is geformuleerd.

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	gunstig	gunstig

5. Bronnen

- Boekhout B. 1978. Waarnemingen bij Visarenden in de jaren 1974 en 1976 op Goeree. Vogeljaar 26: 294-296.
- Leopold M.F., Bruijn C.J.W., Camphuysen C.J., Winter C. & Koks B. 2003. Waarom is de Visarend in Nederland geen zeearend? Limosa 76: 129-140.
- Ouweneel G.L. 1999. Waarnemingen van Visarenden Pandion haliaetus op de Ventjagersplaat tijdens de najaarstrek. De Takkeling 7: 70-72.
- Schepers F. 1992. Het Limburgse Maasdal als pleister- en doortrekgebied voor Visarenden. Limburgse Vogels 3: 109-110.